

Élelmiszer eredetű megbetegedések esetén követendő eljárás

Az élelmiszer eredetű megbetegedés esetén a **62/2003. (X. 27.) ESzCsM** rendelet (továbbiakban: Rendelet) előírása szerint kell eljárni.

E rendeletet kell alkalmazni az **élelmiszerfertőzés**, az **élelmiszermérgezés** (a továbbiakban együtt: élelmiszer eredetű megbetegedés), **gombamérgezés** és ezek **gyanújának bejelentésére, kivizsgálására** és nyilvántartására, valamint az élelmiszer eredetű megbetegedésekkel kapcsolatos hatósági intézkedésekre.

- **Élelmiszer eredetű megbetegedésnek tekintendő** a tévedésből élelmiszerként elfogyasztott, valamint a véletlenül elfogyasztott, élelmiszernek nem minősülő növényrész, mag vagy egyébanyag méregtartalma hatására bekövetkezett megbetegedés is.
- **Nem minősül** élelmiszer eredetű megbetegedésnek az:
  - a) egyéni túlérzékenység miatt bekövetkezett megbetegedés (táplálkozási allergia, intolerancia),
  - b) olyan egészségkárosodás, amelyet az élelmiszer az egyén kóros egészségi állapota, gyógykezelése vagy szervezetének működési zavara miatt idézett elő,
  - c) élelmiszer útján szándékosan okozott mérgezés.

Bejelentési kötelezettség élelmiszerfertőzés, -mérgezés, gombamérgezés esetén:

- **Bejelentést köteles tenni élelmiszer eredetű megbetegedésről, illetve ennek gyanújáról:**
  - a) az azt először észlelő orvos, ideértve a beteget fekvőbeteg-szakellátást nyújtó intézménybe (a továbbiakban: kórház) felvevő orvost is (a továbbiakban: orvos),
  - b) a munkahely, intézmény, alkalmi közösség (tábor, kirándulócsoporthoz stb.) vezetője, rendezvény szervezője, vendéglátás vagy turizmus keretében a vendégek ellátásáért felelős személy (a továbbiakban együtt: étkeztető), ha tudomására jut, hogy az általa biztosított, illetőleg szervezett étkeztetésben résztvevők között ilyen merül fel,
  - c) az élelmiszer-előállító, vendéglátó vagy élelmiszerkereskedelmi tevékenységet végző jogi személy, természetes személy és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet – beleértve az élelmiszer importőrt is – (a továbbiakban együtt: előállító, illetőleg forgalmazó), ha tudomására jut, hogy az általa előállított, illetőleg forgalomba hozott élelmiszert fogyasztók körében ilyen merül fel.
- A **bejelentést** az élelmiszer eredetű megbetegedés vagy annak gyanúja észlelését követően **haladéktalanul – telefonon, faxon vagy személyesen** – a megbetegedés, illetve annak gyanúja észlelésének helye szerint illetékes megyei kormányhivatal **kistérségi népegészségügyi intézetéhez** (a továbbiakban: kistérségi népegészségügyi intézet) kell megtenni. Munkaidőn kívül a bejelentést a megbetegedés, illetve annak gyanúja észlelésének helye szerint illetékes megyei kormányhivatal népegészségügyi szakigazgatási szervéhez (a továbbiakban: megyei népegészségügyi szakigazgatási szerv) kell megtenni.

- **A bejelentésben közölni kell:**

- a) a megbetegedettek számát, nevét, elérhetőségét,
- b) a megbetegedés kezdetének idejét, főbb tüneteit,
- c) a megbetegedés okozásával összefüggésbe hozható élelmiszer(ek) (a továbbiakban: gyanús élelmiszer) megnevezését, fogyasztásának helyét, idejét,
- d) lehetőség szerint az előállítás, a forgalomba hozatal illetőleg a beszerzés helyét,
- e) a vizsgálati anyag biztosítását és
- f) a megtett intézkedéseket.

- **Az orvosnak a Rendelet 1. számú melléklet szerinti bejelentő lapon írásban is be kell jelentenie a:**

- halmozottan fellépő, azonos tüneteket mutató, élelmiszer fogyasztásával összefüggésbe hozható megbetegedéseket,
- botulizmus-gyanús megbetegedést,
- vegyi anyagtól keletkezett, élelmiszer által közvetített megbetegedést,
- vadon termő gombától eredő mérgezést,
- súlyos lefolyású vagy halálos kimenetelű élelmiszer eredetű megbetegedést.

Kérjük, hogy a bejelentéseket minden esetben tegyék meg az események gyors kivizsgálása, ill. a további megbetegedések megakadályozása érdekében.

Élelmiszerfertőzés, élelmiszermérgezés bejelentő lap

Az élelmiszerfertőzésről, élelmiszermérgezésről vagy annak gyanújáról az észlelő orvos haladéktalanul – távbeszélőn vagy személyesen – **bejelentést köteles tenni** azon fővárosi és megyei kormányhivatal kistérségi népegészségügyi intézetének (munkaszüneti napon azon megyei népegészségügyi szakigazgatási szervnek), amelynek illetékességi területén működik. A bejelentést e lap kitöltésével írásban is meg kell tennie. A bejelentő lapot két példányban kell kiállítani, a másolat a bejelentőnél marad.

Fővárosi és Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv

.....

Kistérségi népegészségügyi intézet – megyei népegészségügyi szakigazgatási szerv részére

1. A megbetegedettek száma: ..... fő. 2. A megbetegedések kezdete** :..... hó..... nap..... óra
3. A megbetegedés(ek) főbb tünetei: hányinger – hányás – hasgörcs – hasmenés – véres széklet – láz* (..... °C)
– egyéb tünet:

4. A beteg(ek) tartózkodási helye(i):
.....
.....

A gyanús élelmiszer, étel, ital

neve:	készítésének, beszerzésének helye	fogyasztásának helye	ideje (hó, nap, óra)
5.	.....	.....	.....
6.	.....	.....	.....
7.	.....	.....	.....

Laboratóriumi vizsgálat céljára vett minták megnevezése, száma	Vizsgáló laboratórium neve	Beküldés dátuma
8.	.....	.....
9.	.....	.....
10.	.....	.....

11. Tett intézkedés, megjegyzés:
.....
.....
.....

12. A bejelentő orvos neve, munkahelye, telefonszáma, Faxszáma:
.....
.....
.....

Kelt:....., ... év..... hó ..... nap.

.....
a bejelentő orvos aláírása
P. H.

* A megfelelő válasz(ok) aláhúzendó(k).

** A bejelentéskor ismert legkorábbi időpont, amikor valamely tünet egy betegnél észlelésre került

Gombamérgezés esetén laboratóriumi vizsgálattal kapcsolatos teendők

- A **gombamérgezésre gyanús személyt**, valamint azon személyeket, akik gombamérgezést okozó gombás ételből fogyasztottak, de náluk betegségi tünetek még nem léptek fel, a gombamérgezést vagy annak gyanúját először észlelő orvos haladéktalanul kórházba utalja.
- A gombamérgezésre gyanús eset klinikai diagnózisának felállításához szükséges laboratóriumi vizsgálatok elvégzéséről vagy elvégzéséről **a beteget ellátó egészségügyi intézmény gondoskodik** saját vagy arra alkalmas vizsgáló laboratórium, illetve a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatósága (a továbbiakban: MgSZHK ÉTbI) gombavizsgálati referencialaboratóriumának igénybevételével.

MGSZH ÉTbI TÁJÉKOZTATÓ A GOMBATOXIKOLÓGIAI VIZSGÁLATOK MEGRENDELÉSÉHEZ

ÉRVÉNYES: 2011.02-hótól

Gomba-toxikológiai vizsgálatra folyamatosan fogadjuk a mintákat a nap **24 órájában**, amelyek előzetes jelzés nélkül is leadhatók az Élelmiszer és Takarmánybiztonsági Igazgatóság (ÉTbI) portáján, a Budapest, Mester utca 81.szám alatt.

Előzetes **telefonjelzés**, vagy a minta kísérő dokumentumon szereplő **„SÜRGŐS”** jelzés **hiányában a minták feldolgozása munkaidőben** (hétfői és ünnepnapon a legközelebbi munkaidőben, 8-16.30 között) **a beérkezési sorrendben zajlik**, még akkor is, ha azt munkaidőn kívüli időben küldték, vagy munkaidőn kívül eső időben vettük át.

A sürgős vizsgálat megrendeléséről a minta indításával egyidejűleg az alábbi telefonszámok használatával **előzetesen, telefonon kell munkatársainkat értesíteni**, - párhuzamosan a minta kísérőn a **„SÜRGŐS”** jelzés feltüntetésével- annak érdekében, hogy a minta fogadására és soron kívüli feldolgozására a laboratórium felkészülhessen.

ELŐZETES TELEFON ÉRTEŚÍTÉSHEZ HASZNÁLHATÓ TELEFON SZÁMOK

Munkaidőben: 06-1-4563010

(hétfő, kedd, szerda, csütörtök 8-16.30-ig, pénteken 8-14 óráig)

Vezetékes telefon terheltsége esetében az alábbi mobil telefonszámok is használhatók

Munkaidőben fax küldhető a 06-1-2161574 telefonra.

Munkaidőn kívül hétköznap: 06-70-4360429

(hétfő, kedd, szerda, csütörtök 16.30 és másnap reggel 8 óra között)

Munkaidőn kívül hétfői és ünnepnap: 06-70-436-0430

(pénteken, illetve ünnepnap előtti munkanapon 14 órától hétfőn, illetve az első munkanap reggel 8 óráig).

MGSZH ÉTbI készenléti telefonja: 06-70-478938
(Hívható szükség esetén, munkaidőn kívül)

A MINTA KÜLDÉSÉHEZ SZÜKSÉGES DOKUMENTUMOKRÓL

A mellékelt mintakísérő (1.sz) és megrendelő (2.sz) pontos kitöltésével kérjük a mintákat küldeni.

A GOMBATOXIKOLÓGIAI VIZSGÁLATOK ÉS TANÁCSADÁS? KONZULTÁCIÓ ÉRVÉNYES DÍJA 2011.02.01-től

Díjtétel megnevezése	Munkaidőben elvégzett vizsgálatok, szakmai konzultáció		Munkaidőn kívül érkezett minta vizsgálata, szakmai konzultáció	
	Előzetes telefon, vagy sürgős jelzés nélkül	Előzetes telefon és sürgős jelzéssel	Előzetes telefon vagy sürgős jelzés nélkül	Előzetes telefon, és sürgős jelzéssel
	F o r i n t/ minta (konzultáció)			
Gombafaj azonosítás	4.600	4.600	4.600	6.900
Amanitin ELISA vizsgálat	57.500	57.500	57.500	80.500
Telefonon kért és adott szakmai konzultáció, tanácsadás	Nincs díja		-	5.000

EGYÉB TUDNIVALÓK

Téves egyes megrendelőknek az a megközelítése, miszerint a 62/2003. (X. 27.) ESzCsM rendeletre hivatkozva (az élelmiszer eredetű megbetegedések esetén követendő eljárásról), a gomba-toxikológiai vizsgálatok díjának megfizetése nem a vizsgálatokat megrendelő **betegellátó** intézmény feladata mert „a költségek megtérítése, a minőségvédelmi bírság megfizetésére azt az előállítót, illetve forgalmazót kell kötelezni, amely az esemény kialakulásáért felelős.”.

A 62/2003. (X. 27.) ESzCsM rendelet a következőkről rendelkezik:

„4.§ (3) A gombamérgezésre gyanús eset **klinikai diagnózisának felállításához szükséges laboratóriumi vizsgálatok elvégeztetéséről vagy elvégzéséről** a beteget ellátó egészségügyi intézmény gondoskodik saját vagy arra alkalmas vizsgáló laboratórium, illetve a Mezőgazdasági

Szakigazgatási Hivatal Központ Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatósága (a továbbiakban: MgSZHK ÉTbI) gombavizsgálati referencialaboratóriumának igénybevételével.”

A „11. § (1) A kistérségi intézet haladéktalanul intézkedik a további megbetegedések megelőzése, valamint a vizsgálat lezárását követően az élelmiszer eredetű megbetegedés kialakulásával kapcsolatos felelősségre vonás iránt.

(2) **Az élelmiszer eredetű megbetegedés kialakulásáért felelős élelmiszer-előállító**, illetve -forgalmazó köteles megtéríteni az esemény kivizsgálásával összefüggő valamennyi hatósági vizsgálat és intézkedés költségeit.

(3) A költségek megtérítésére, a minőségvédelmi bírság megfizetésére azt az előállítót, illetve forgalmazót kell kötelezni, amely az esemény kialakulásáért felelős.”

Az idézetekből egyértelműen következik, hogy a felelősség megállapítása nem a vizsgáló laboratórium kompetenciája. A megrendelt vizsgálatokat laboratóriumunk elvégzi, annak költségeit kiszámlázza. Az élelmiszerjogban általánosan elfogadott **„felelős élelmiszerelőállító”, vagy „felelős élelmiszervállalkozó”** fogalmakba nem tartoznak bele a magánházi élelmiszerek készítői.

2011. 02.01.

MGSZH ÉTbI

KÍSÉRŐLAP

GOMBAMÉRGEZÉS ESETÉN VETT VIZSGÁLATI ANYAGHOZ

(Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság
Élelmiszer Mikrobiológiai Nemzeti Referencia Laboratórium, Bp. 1095, Mester u. 81.
Tel.:70/436-04-29, 70/436-04-30)

1. A beküldő intézmény neve:.....
címe:.....
telefonszáma:.....fax:.....
  2. A beteg neve:.....
lakása:.....
  3. A gomba beszerzésének módja: természetelt volt-e a gomba: igen ?   nem ?
saját szedés ?   kapott ?
házalótól vett ?   vásárolt ?
Hol gyűjtötték?: erdőben? ?   kertben?   réten, legelőn? ?
Kitől kapta? (név, cím).....
Hol vásárolta?.....
  4. Az elfogyasztott gomba leírása, megnevezése:
kalap: .....
tönk: .....
lemezes vagy likacsos volt-e a termőrétég:.....
volt-e gallér?.....volt-e bocskor?.....csoportos volt-e a gomba?.....
Az elfogyasztott gomba beteg szerinti neve?.....
  5. A gomba ill. gombaétel tárolásának módja: nyersen fogyasztotta: ?   rögtön fogyasztotta: ?
Szobahőmérsékleten tárolta: ?   hűtőben tárolta: ?   fagyasztóból elővett: ?
  6. A gombaétel elkészítésének módja:.....
  7. Az elkészítéstől a fogyasztásig eltelt idő:.....
  8. A fogyasztástól a megbetegedésig eltelt idő:.....
  9. A gombaételtől fogyasztók és a megbetegedettek száma:...../.....
  10. Klinikai tünetek, rendelkezésre álló laboratóriumi eredmények: (GOT, GTP).....
hányás: ?   hasmenés: ?   idegrendszeri tünetek: ?   egyéb, mégpedig:.....
.....
  11. Beküldött vizsgálati anyag: nyers gomba: ?   tisztítási hulladék: ?   ételminta: ?
gyomortartalom: ?   gyomormosó folyadék: ?   vér: ?   vizelet: ?

Mintavétel időpontja: 20.....év .....hó .....nap .....óra
plasmapheresis előtt: ?   plasmapheresis után: ?   haemodialysis előtt: ?   haemodialysis után: ?
Egyéb toxineltávolító terápia: .....
.....
  12. A beküldő intézmény helye szerint illetékes kistérségi, kerületi ÁNTSZ intézet neve, címe: .....
  13. Egyéb megjegyzés:.....
.....
.....
- Dátum:.....Beküldő orvos:.....
- Közvetlen telefon:.....

LABORATÓRIUMI VIZSGÁLATOK MEGRENDELÉSE

Címzett: MgSzH Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság Élelmiszer Mikrobiológiai Nemzeti Referencia Laboratórium
1095 Budapest, IX. Mester u. 81.

Alulírott megrendelem Önöktől az általam beszállított mintából az alábbi vizsgálatokat; egyben hozzájárulok ahhoz, hogy amennyiben a megrendelt laboratóriumi vizsgálatok eredménye rendeletben meghatározott határértéket meghalad, vagy patogén mikroorganizmus jelenlétét jelzi, akkor a laboratóriumok – eleget téve az előírásoknak – a mintára vonatkozó adatokat a kijelölt hatóságnak megadják.

A megrendelő neve (cég esetén az utótagot – Bt, Kft, Kht, Rt, Zrt stb. is kötelező megadni):	
Születési ideje (csak magánszemély esetén kötelező megadni):	
Adószáma (cég esetén kötelező megadni):	
Számlaszáma (cég esetén kötelező megadni):	
A kapcsolattartó neve és elérhetősége (vezetékes-, mobil-telefonszám, fax, e-mail; legalább egy elérhetőséget kötelező megadni):	
A megrendelő címe (ahová a vizsgálati jegyzőkönyvet kéri elküldeni; irányítószám, helység, közterület neve, típusa, házszaám):	
Számlázási cím (ha nem azonos a fenti címmel; irányítószám, helység, közterület neve, típusa, házszaám):	
A minta neve:	
A minta jelzése:	
Jelölje be a négyzetet, ha kér minősítést a vizsgálati eredmények alapján (a minősítés díja vizsgálati irányonként/határértékenként 500.-Ft+ÁFA):	
A kért vizsgálat(ok):	Vizsgálati módszer (ha nem a Minőségirányítási Kézikönyvben szereplő módszerrel kéri a vizsgálatot):
Megjegyzés (a hátoldalon folytatható):	

Keltezés:

.....
Az MgSzH ÉTbI tölti ki!

A minta átvételének dátuma:	
A minta hőmérséklete:	
A mintaátvevő(k) kézjegye:	

.....
(cégszerű)aláírás